

ANY IV

NÚM. 157

BARCELONA 28 AGOST 1891

LA TORNADA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Adelina - P. S. M. L.

CRÓNICA

DESDE avuy quan tingan necessitat de mencionar en grau superlatiu la barra d'algún amich ó conegut no han de dir més que aquestas gráficas paranas:

— Fulano es més desvergonyit que unas eleccions de Gracia.

Y estigan segurs que ab aixó l'elevarán al *colmo* de la defaxatés.

Perque, ¿qui no 's fá creus de las tragaderas que ténen certs polítichs? ¿Qui no 's pasma de la *sans facon* de alguns *chanchulleros* que corran en la vehina població?

Senyors, qui no ha vist las eleccions de diumenge passat no ha vist res.

Los *graciosos*, es dir, los *graciosos* que van intervenirhi casi bé deixan granets d'anís á alguns célebres barcelonins que en matèria de eleccions trampejadas se pintan sols.

Prou hi han deixebles que donan cent voltas al mateix mestre.

Se parla de una crísis propera.

Los rumors vénen de Sant Sebastián, pero 'l Sr. Cánovas diu qu' es una tontería pensar, ni ara ni després en crisis y que ell está decidit á presentarse á las Córts ab l' actual *gabinete* tal y com está format.

Pero 'ls rumors, á pesar dels *bons* desitjos de don Antón, aumentan y segueixen afirmant que la crisis es inevitable per molts motius y que... (ara entra la bona) en la modificació en Romero Robledo formarà govern.

¡Ay la mare!

Lo més salat es que mentres lo Sr. Cánovas diu que no hi haurá crísis alguns periódichs ministerials escriuhen que per ningú es ja un secret que 'l cambi de govern s' acostia y que pera portarho á cap s' espera la fi del estiu.

Bé, sí, vaja; com que D. Antón ja es vellet, á la cayguda de la fulla... patám; de nassos.

Y á la seva cayguda seguirá la dels célebres Fabié é Isassa que están bastant madurets y á punt de caure.

Lo *pollo* no s' accontentará en ser ministre... rás.

¿Donchs que será? ¿Qué no será?

En cas de sacrificarse á fer de pare de la patria, al menos vol que 'l fassin President del Consell ó del Congrés.

¡Tira peixet, tio xiripa, quinas dents hi clavaría en aquest tall!

Y entre tant espera aquest bocado, se dedica á negocis positius. Actualment está montant una gran fábrica de sucre.

¡Ab, llaminer! Ab aquest sucre 's deurá fer lo *turró*.

Y aixís será de confiança.

Vegin com tot se descubreix.

Lo Govern italiá creu que la guerra europea arribará aviat, y ab tal temor la patria del art está decidida á

defensar los interessos de rassa y á oposarse en un tot á las alianzas ab las potèncias sajonas.

En un dels últims Consells de ministres vá acordarse, al efecte, fer de manera que en un moment crítich pugan posarse en moviment uns 800,000 homes que sumats als 200,000 que hi han sobre las armas, formarian un exercit de un milió.

¿Y nosaltres los pobres xays d' aquí Espanya, que farem si nos entran vehins á treurens de casa?

¡Pobre país dels toros!

Aquí estém á capritxo de tothom. Y aixó es palpable.

Avuy, lo port més important d' Espanya, no té un mal barco de guerra que pugui fer cara á la esquadra inglesa que vé á visitarnos.

Vegin si n' hi ha de apatía.

¡Si n' hi ha d' indiferècia per la honra nacional!

Y es molt natural. Aquí abundan més los que pensan que l' honra de la nació es una bona corrida de novillos que la digna defensa dels interessos pròpis, y de las llibertats pátrias.

No hi ha remey: Espanya sempre será, per culpa de sos xucladors, el *último mono*.

Lo manxayre, del drama del amich Pitarro.

Y prou política per avuy.

DOCTOR GIRONI.

A corre-cuyta

Lo dilluns al dematí
en la escaleta li parlo;
lo dimars, acompanyantla
mil projectes li declaro;
lo dimecres, sentli mimos
alguns secrets li descarto;
lo dijous, plorant li dich
que he perdut no sé quants quartos;
lo divendres, ab carinyo
li parlo de mils regalos;
y 'l dissapte—¡Gat per llebra!—
dich, y sens' fer mes romansos
ni esperá 'l día següent
ab un *nas de pam* la planto.

Tot aixó perquè veyéu
los brochs qu' ab las donas gasto!..

ANTONET DEL CORRAL.

A M. M.

Vull portarte un mocador
de la mes preuhada tela
perquè hi brodis lo nom meu
ab entrellassadas lletres.

No me 'l brodis ab fil d' or
ni me 'l brodis ab cap seda,
ni ab cap brí d' encés estám
ni ab fil de llí de cap mena.

L' agulleta enfiletarás
d' un fil que no hi cús cap reyna;
l' enfiletarás ab un brí
de ta rossa cabellera.

J. ALADERN.

QUESTIÓ DE TABERNA

(UNA TRIPLE ALIANSA)

En *Japet* (álias) *Lo Borni*
y en *Roch* (álias *Panxa estreta*,
junt ab en *Pere Rosquillas*,
gran tirador de espartenya;

En la taberna del *Xato*,
la nit del passat diumenje,
habent apurat á tragos
quatre porróns de mistela,
mitx barraló del aixut
y deu *rondas* de barreija.

Trobantse del cap calents
y tan inspirats en *lletras*,
que sense saber de escriure
feyan ab las camas *eses*:

Sabent que 'n *Baldiri Nafrás*
y 'l *Xicus de la Badella*,
presumian de no tindre
pel *tarugo* competéncia,
sent aixís que 'ls dos no saben
treure un *parlu de la estreta* (1)
ni posar l' albarda á un *Pèjol* (2)
ab las *blancas* y las *negras*; (3)

Habent discutit mitx' hora
ab tartamuda eloquéncia,
los uns, que si eran *maduras*
y 'ls altres que si eran *verdás*,
gronxantse com las balandras
que en la riba mal s' aferran,
l lensant per los ulis *espurnas*
y per la boca blasfémias,

1. Lo rellotje de l' armilla.

2. Pagés.

3. Ab un jòh d' aquest nom.

es *monas*
urdas brega
sensa *guita*,
que ab eirempí *mercadeja*:

Pero á fi de qu' *cosa*
no reportès consequéncias,
y l' un fos puntal del altre,
(si acás de borratxos queyan),

Triple aliansa juraren
en la *ofensa* y la *defensa*,
sobre una *bota del ranci*,
evangeli de la gresca.

Un cop fet lo determini,
sense tindre mes espera
vejent que l' *Nafrát* y l' *Xicus*
ja treyan un pam de llengua
(puig esponjas de *Vinassa*
en un quart d' está en la *Venta*,
ells sols aixugat habían
tres *nuytens*, sense l' *etcetera*)

Fent cortesias forsosas,
y dan passos de bolera,
al enemich se atansaren
comensant per la tremenda.

Després de deu mil bravatas
y *abocar* á tota pressa
en vers de balas, vocables
que hasta á un presidari ofenan,
ficant má sota la brusa
varen sortir las *lluentas* (4)
armantse d' aixó tal *bronca* (5)

4. Los ganivets.

5. Escándol.

que feu tremolar la terra.

Mes, com que *centuplicats*
gracias á lo *mam* se veyan,
y com que la pór vá á mitxas
entre *pinxos de pastera*,
ab excusas de la *Búl* (6)
(obrant ab molta prudéncia)
foren *tragos* y mes *tragos*
l' epilech de la *contienda*.

Resultantne finalment
de aquesta *gran epopeya*,
que l' *Xato*, lo taberner,
sigué l' únich que hi vá perdre,
puig cap d' ells pagá lo gasto,
y encare per mes orenga
li arrimaren una bufa
que te las *galtas* desfetas.

¿No 'ls apar, lectors caríssims,
que eixa *questió de taberna*
te moltíssima semblansa
en certa *Questió Europea*?

Per mes *alianças* que vegin
entre las *Nacións guerreras*
no s' espantin, no tremolin,
¡per ara no hi haurá guerra!

Qui pagarà tot lo gasto
será lo *poble babiéca*
que á mes de *aixugarli l' vi*
s' emportará un fart de llenya.

PAU DE LA LAYA.

6. Policia.

A la bona memòria del amich y malhaurat poeta en Rossendo Arús y Arderiu

Mes tart ó mes dejórn, la mare terra
reclama lo tribut que li pertoca,
puig d' ella habém nascut, es forsa que á ella
retorni l' home.

Lo contracte de *Mort* al rebre *Vida*
refugir no podém, y á totas horas
lo *deute* reclamant, l' ampla fossana
obra sa boca.

Rés hi valen honors, ni rés hi valen
ignocéncia y virtuts, sabiesa y glòria;
desde 'l nin al xaruch, del fort al débil,
toca á qui toca!

Tapada d' ulls la *Parca*, esgrim' la dalla,
mes sa feresa que als mortals acora,
las *gestas* esborrar dels que sigueren
¡aixó, no ho logra!

Tant de bons com dolents, butxíns ó martres,
escritas en lo mon restan las obras,
las unas ab *amor*, ab *pór* las altras
tothom recorda.

Rossendo, amich aymat, tu que en la vida
ab ánima sensible y generosa,

la esperansa has sigut de tota pena,
y un *Deu* pels pobres!

Tu, que exemple donant als poderosos
que á lo vil fanatisme aixecan torres,
al *amor* y al *saber* en *Dás* alsares
casál que t' honra!

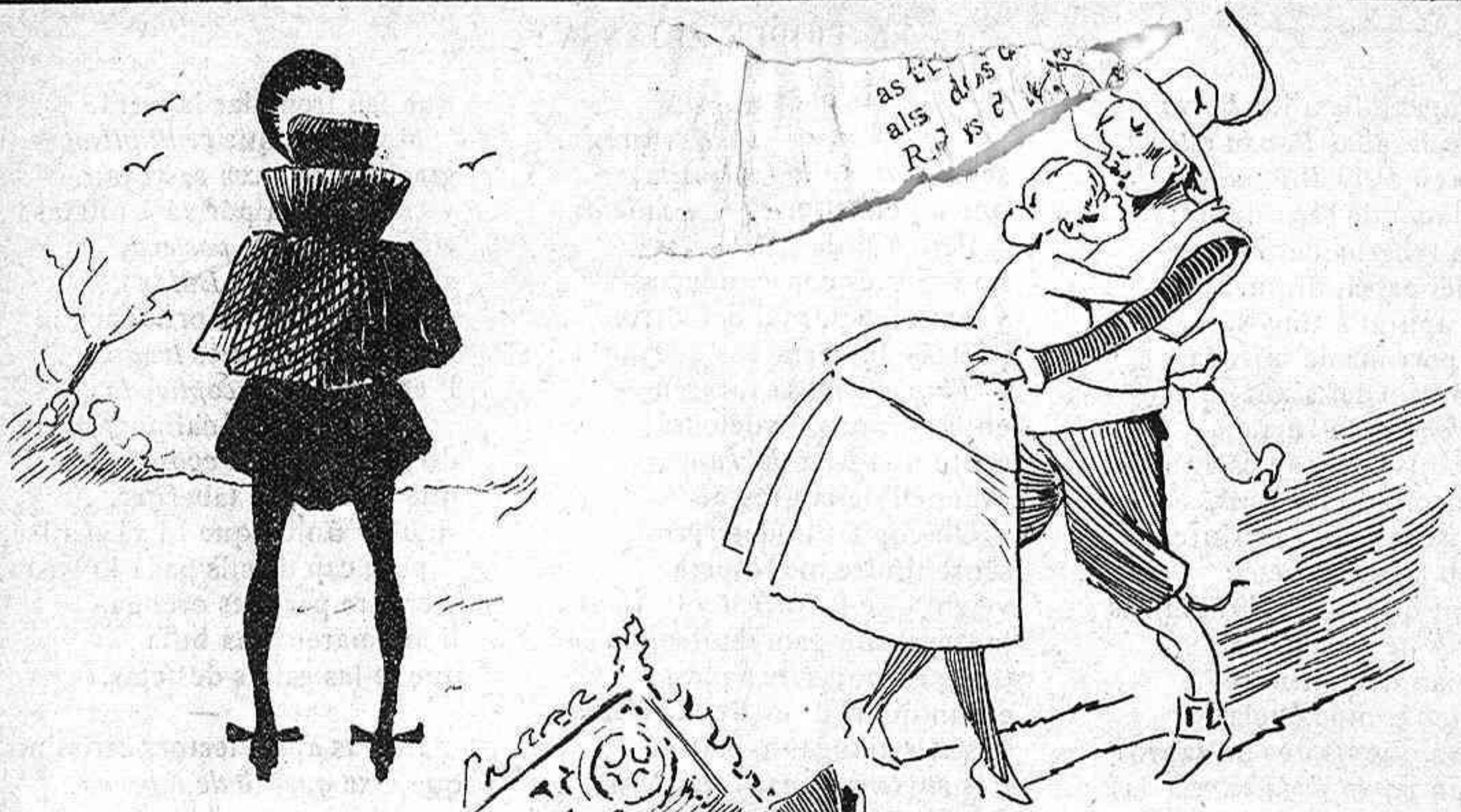
Tu, que l' *plectre* polsant llòrs obtingueres,
escribint unas *Cartas á la dona*;
y de *agut* en lo temple de *Thalia*
donares provas.

Tu, que *humá* avans que tot, sense racansa
lo consol has sigut d' aquells que ploran,
y acérrim defensor de *Catalunya*
lleal y noble,

Bé mereixes, encara que la *Parca*
ensorri lo teu cós en l' ample fossa,
que altra vida ab sas llágrimas te dongui
l' amor d' un poble!

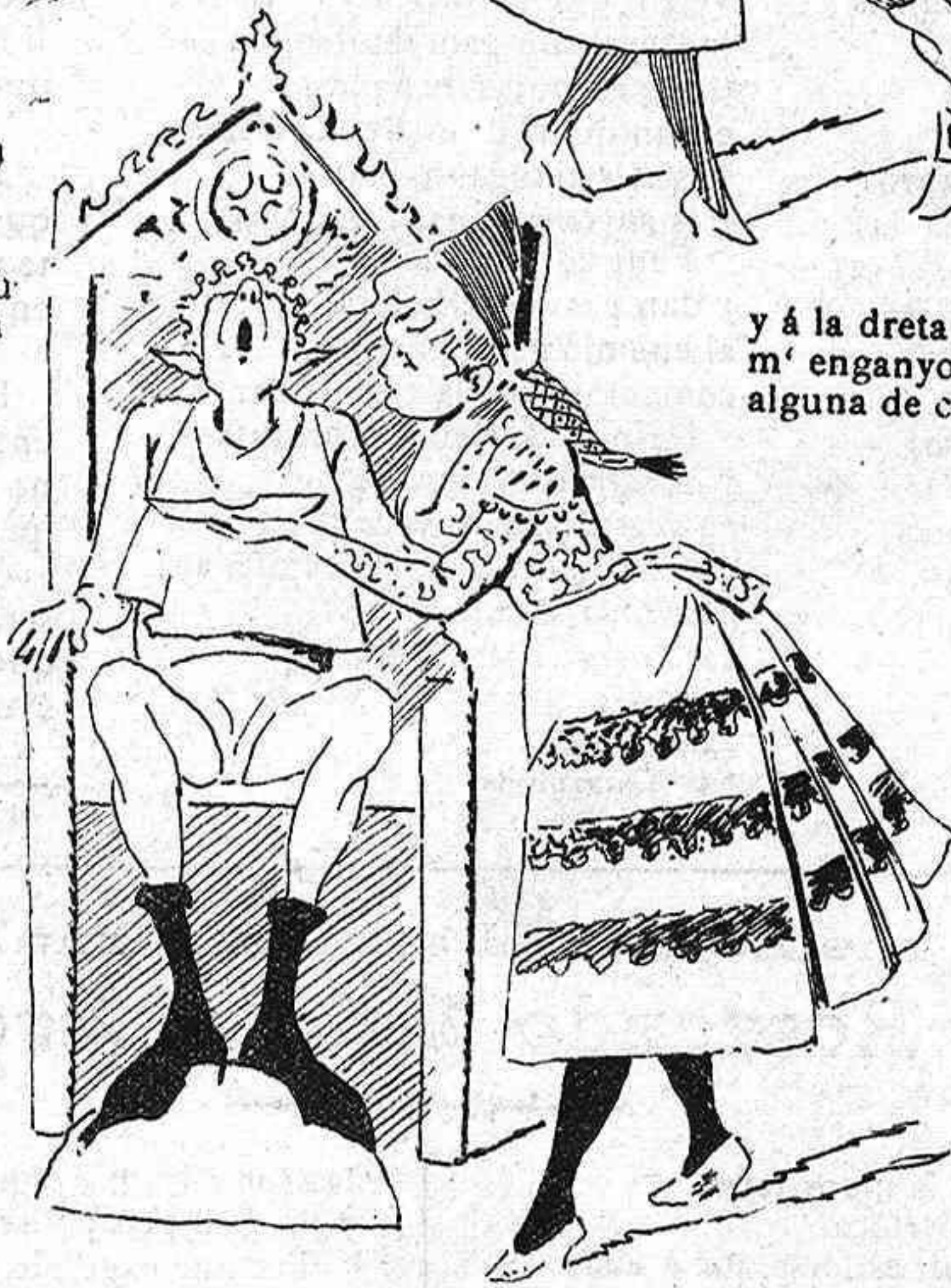
Un *padró* be mereixas que t' aixequin
lo qual publiqui eternament ta *glòria*,
y que s' vegi acotxat lo teu cadavre
¡per mil coronas!

JOSEPH M.ª CODOLSA

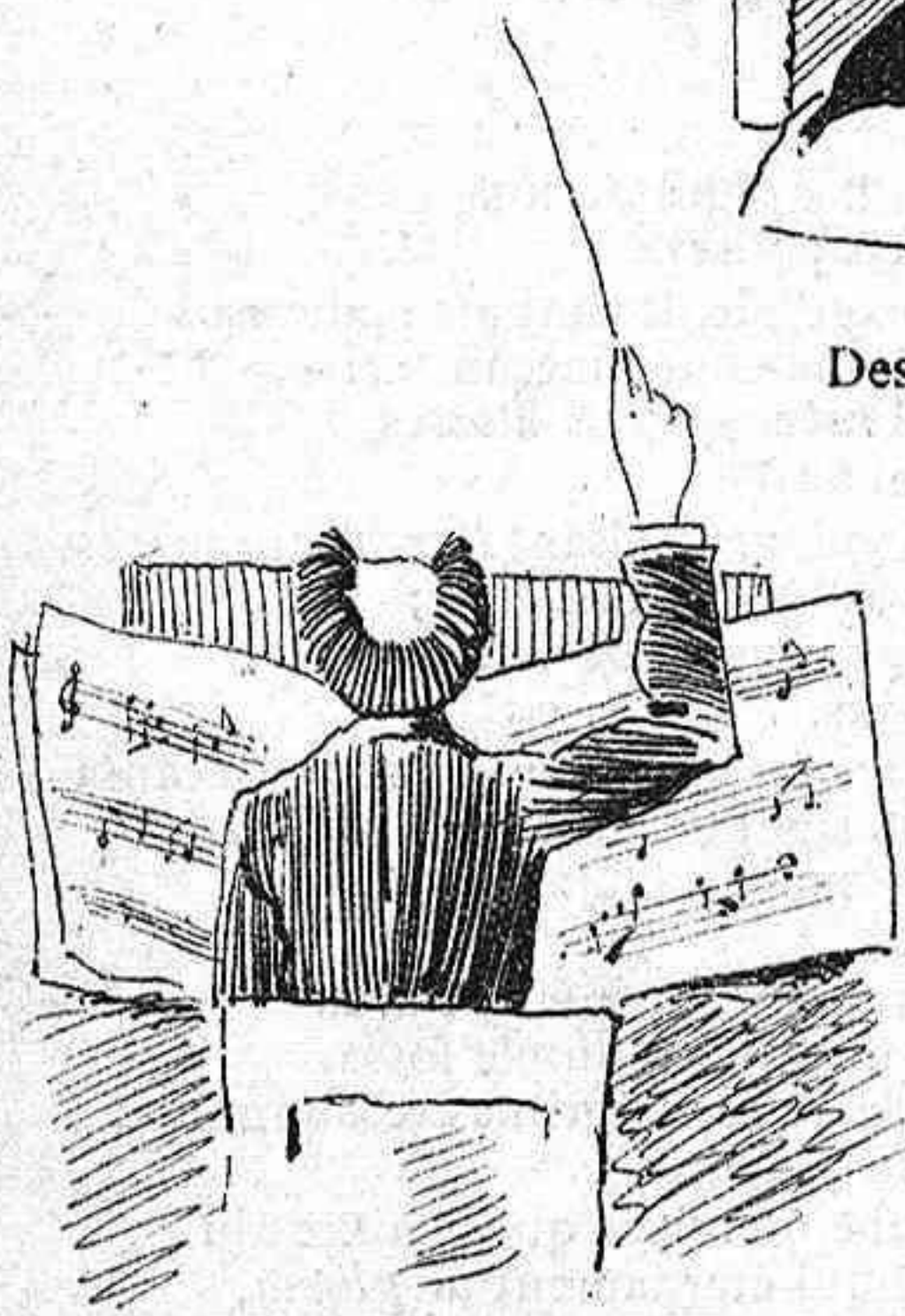

Al aixecarse 'l teló 's veu
un fulano que dona la popa
al públich,

y á la dreta dos que, ó molt
m' enganyo, ó ne portan
alguna de cap.

Després una mossa molt caya,
toca la barba al rey.

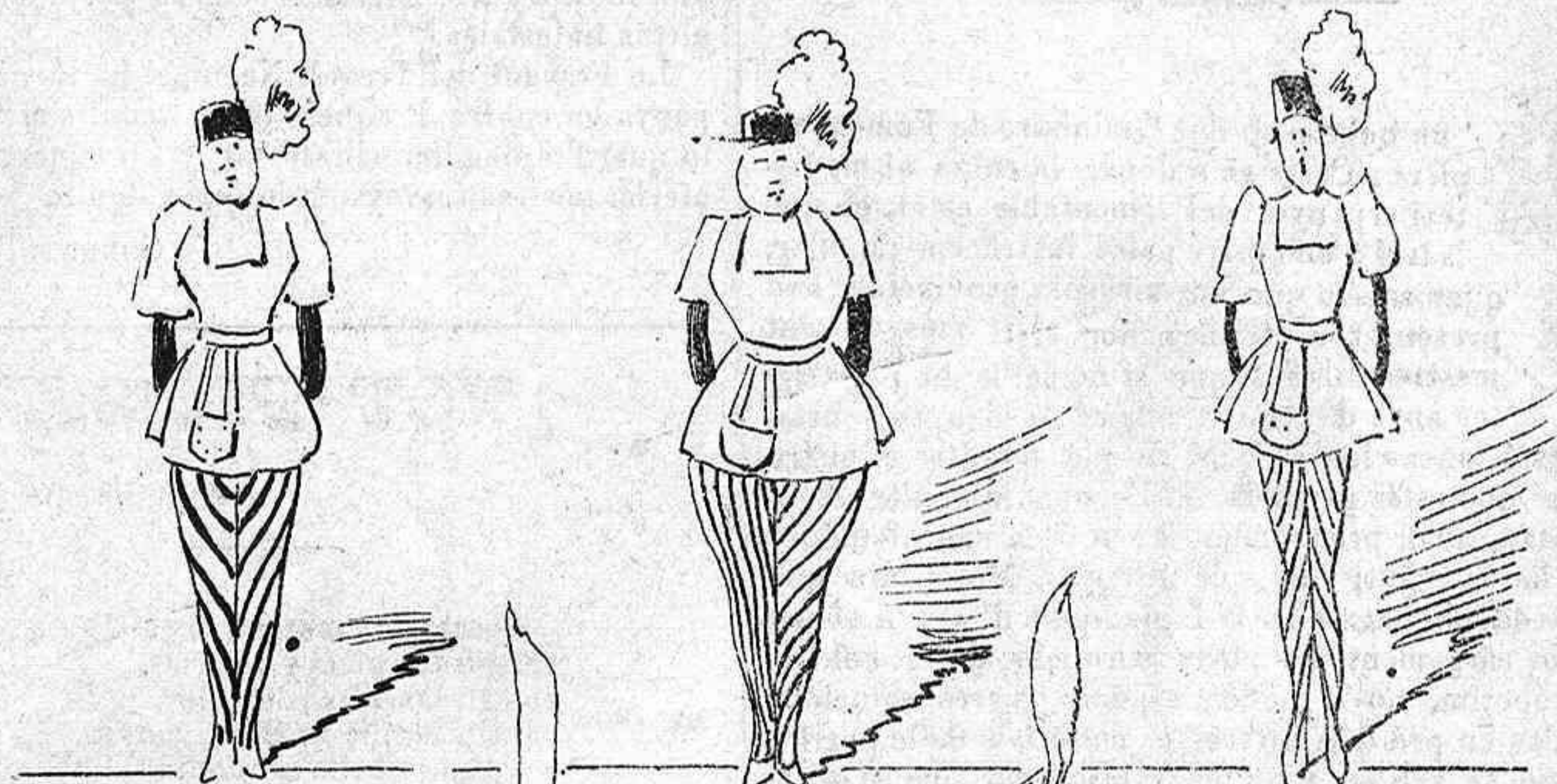

¡Quina llástima que 'l mestre
no sigui en Mengiagallil!

Perqué 's podria menjar los que fá
la núvia en lo duo de las hamacas.

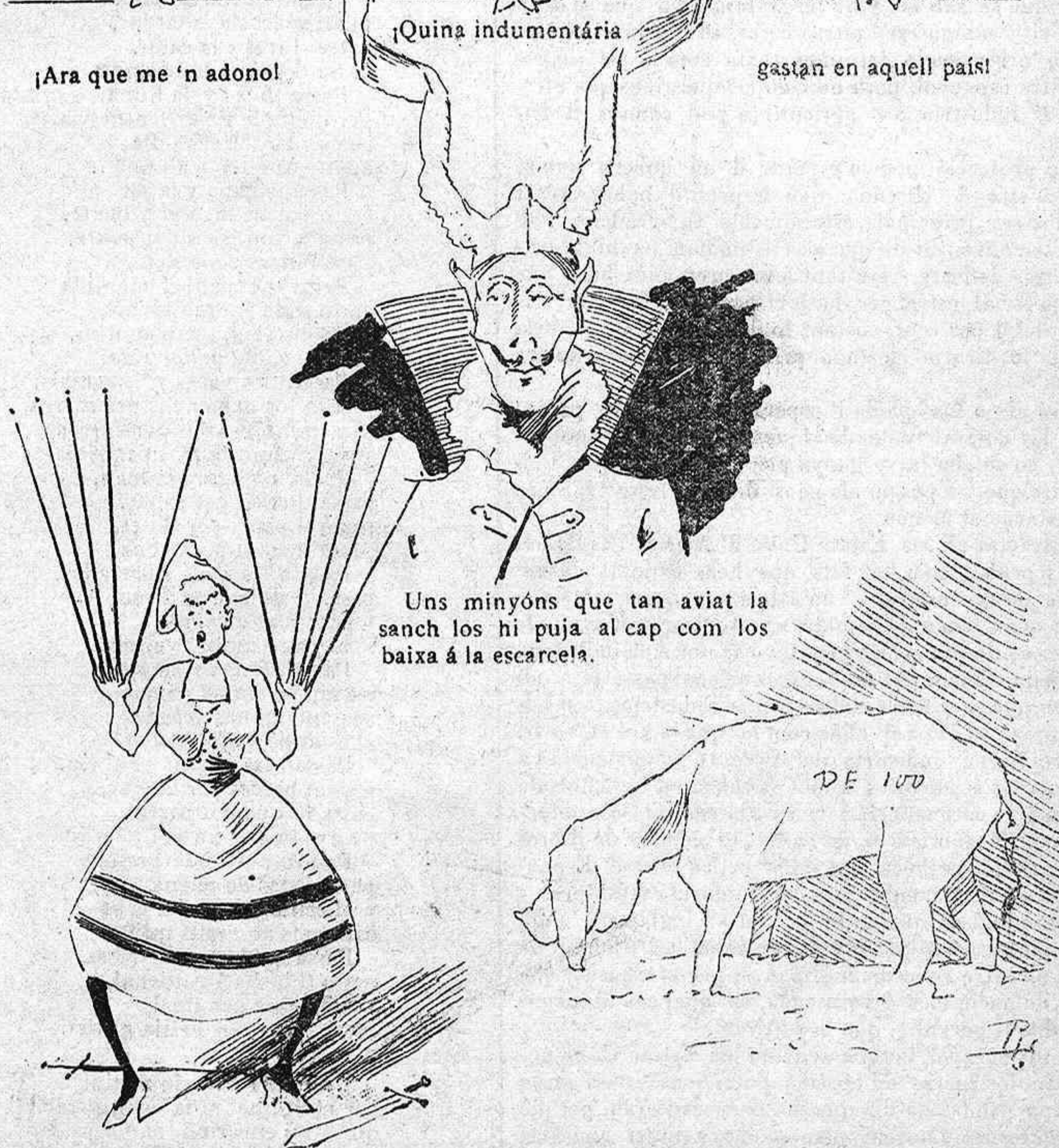
EL COLLAR DE PERLAS

¡Ara que me 'n adono!

¡Quina indumentària

gastan en aquell país!

Uns minyóns que tan aviat la
sanch los hi puja al cap com los
baixa á la escarcela.

Aria de lo que penja del cinturón
sense espasa.

¡El autor! ¡El autor!
Enténguis bé: el autor, no 'l traductor.

LO TRACTAT AB LOS ESTATS-UNITS

D' un govern en què 'l ministre de Foment en plenas Còrts vé á donar la culpa al magisteri espanyol del lamentable estat en què 's troba en nostre país l' instrucció popular, quan sabém que en una sola provincia s' han presentat al Governador civil més de cent mestres dihentli que si no se 'ls hi pagavan los anys d' atrasos que se 'ls deu, se veurán obligats á tancar las escòlas; en què un altre ministre declara que está perduda en Europa la cullita de la remolatxa, quan preciament se 'n fá la més abundosa que s' ha conegut; y en que 'l senyor Moret diu que no 's produchix arrós en la Índia, quan d' allí 'n vénen copiosos cargaments als ports europeus, d' un govern aixís, repetím, no 'n podém esperar gayres solucions acertadas en pró dels interessos materials de la patria.

Lo que se sab bé, y no 'ns sabria greu que se sapigués; si 's sapiguessen altrás cosas, es l' estat de la salut de 'n Frascuelo, tan importanta com la de qualsevol altre espanyol, pero no com las questións que afectan á l' industria, á l' agricultura y al comerç d' Espanya.

Cap protecció podém esperar d' un govern que té un ministre d' Hisenda, que després d' haber visitat los nostres principals establiments tipogràfics, y d' haberse convèntut de que en ells podían fershi 'ls treballs més delicats, resultant á un preu més baix que fentlos fer al estranger, ha fet tipografiá á Inglaterra 'ls títols del 4 per cent, costant lo doble de lo que hauría costat lo tiratge en una principal casa del nostre país.

Peró si no 'ns queda l' esperança de véurer protegidas las nostras fonts de riquesa pels nostres governants, no sufrim la vergonya per què 'ns fan passá ab tractats que 'ns posan als peus dels extrangers, sense protestarne al ménos.

Lo tractat ab los Estats Units d' América es desastros, y proba, com los fets que hem exposat avans que 'ls actuals ministres no sáben per quins mars n' ivergan quan tenen de resoldre cuestións que afectan als interessos de la nació; y per afavorir una sola industria, qual importància pot esse més ó ménos passatjera, no véuhen que sacrifican moltas altrás industrias, tan beneficiosas cada una d' ellas com la que 's vol afavorir.

Perqué si l' industria del sucre, de importància en las Antillas espanyolas, també la ténen en la península l' industria cotonera, la farinera, la cereria, la producció d' oli, la fabricació de calsat, lo comerç de llibres y altres tants articles, que en aquellas islas d' Espanya tindrán de sucumbir á la competència extranjera.

Y no olvidém que en lo tractat ab Inglaterra 's diu que aquesta nació pot pretendre totas las franquicias que á un altra concedeixi Espanya, per la clàusula que conté de nació més favorescuda, en qual cas es considerable 'l perjudici que 'n sufrirém.

¿Y tot perquè? Perqué avuy en los Estats Units necessitan los sucres de nostras possessions americanas, pero que vindrá un día que no 'ls necessitarán, perquè 'ls yankees ne van fent plantacions, y quan aquestas estiguin prou desarrolladas, l' industria sucrera espanyola no tindrà cap benefici de la lliure entrada al Nort

d' América, perquè ja 's consumirán la seva producció; y velshiaquí com per un benefici transitori respecte d' una industria, se causan inmensos perjudicis á moltas altrás industrias.

Lo Foment del Treball Nacional ha iniciat una campanya en contra d' aquest perjudicialíssim tractat, per lo qual l' aplaudim coralmènt, y en aquesta actitut li oferim nostres serveys en lo que valguin.

CONRAT ROURE.

¡TOT PASSA!

Menos lo meu.

Passan los mesos y 'ls anys,
passan los plèrs y alegrías,
passan las nits y los días,
passan també 'ls desenganys.

Passa la bella aureneta
quan s' acosta la tardor,
passa 'l fret y la calor,
passa 'l goig y la brometa.

Passa lo sol y la llunã
per l' ample espay sentne via,
passan també cada día
amors que tenía ab uha...

Passa la gana y la set
si un pot bè menjár y beure,
passa la son, si 's pot geure,
y las burras de la llet.

Passa l' engany y mentida
en lo sigle en que vivim,
y segons veig, quan morim,
tots passém á millor vida.

Passan los vents y 'ls agravís,
passan los flamenchs per curros,
passan molts sabis per burros
y altres molt burros per sabis.

Passa lo negre per blau,
passa 'l casat per solter,
passa 'l paper per diner,
passa 'l astut per babau.

Passan las neus y tronadas,
passa 'l dolent pe 'l mes bó,
y jugant al dominó
s' hi passa moltas vegadas.

Passan festas y las monas,
passan las horas y modas,
passan algunas nebotas
al estat de major-donas.

Passan las ayguas pe 'l riu,
passan barcos per la mar,
passa lo que pot passar,
menys lo que un polítich diu.

Passan portas de presons
periodistas de talent,
y al estranger molta gent
carregats ab molts millons.

Passa la blanca per rossa,
passa 'l bisbe á cardenal,
y basta que per final
passi 'l bou per bestia grossa.

Y ab gran pena jo sostinch,
per molt que 'm fa estornudar,
qu' á mí encar no 'm vol passar
un encostipat que tinch.

M. GARDÓ FERRER.

D' ESTIU

Há moltes maneres d'estiuhejar.

Es qüestió de gustos y de rals.

Qui pot, passa 'l estiu á fora, no perque estigui més bé que á dintre, sino per donarse lo que 'n dihém *llustre*.

Sofrir totas las incomoditats durant dos ó tres mesos en un recó de montanya, *fà rich*.

Quedarse á ciutat, del Juny fins al Setembre, *fà cursi*, quan no *fà miserable*.

Jo no comprench com gent de posició tenen la *barra* (ja ho he dit) de quedarse á Sant Gervasi á estiuhejar, quan real y positivament 'ls rebaixa, segóns opinió d'un betas y fils que viu á las *golfas* d'una masía d'aprop de Tona cada temporada.

Vol molta voluntat y molt pit passejarse per la Gran Vía durant la calor forta, encare que hi fassi més fresca que aquí fora: no ho dich jo.

L'altre dia 'm deya un que *veranea* per forsa, per més qu'ell diga qu'es per gust, qu'están molt *atrasats* 'ls que no ván á pendre las ayguas tenint salut: li sembla que una persona que no vagi á la font del ferro de Moncada, solzament, no es ningú.

Qui no té una torreta pròpia, no pot presentarse en lloch ¡quina vergonya!... Aixís ho deya lo guardiá d'una *quinta* de Vallcarca, que sembla l'amo (lo guardiá) perqué 'ls duenyos no s'hi acostan may: ell diu que té propietat á Ribas... y ni sab ahont es.

Preocupa á molts lo modo de passar l'estiu per pó al dir de la gent; y quan han calculat, fet y dit, no 's mouhen del *Parque*.

Ben mirat l'estiuhejar es un dels problemas socials sense solució, puig mentres uns (los més poch) prefeixen anar al extranger, altres van á parar á Sant Boy; y aixís com hi há qui trova millor lo clima de Vall-d'Arán, no falta qui opina qu'es millor no mourers de Vall-vidrera.

Ja ho hém dit; es qüestió de rals y de gustos; y potser de rals no més.

Las condicions climatológicas del país ahont cadescú estiuheja está en relació directa ab las condicions financieras del propi individuó.

Lo termómetro que marca *realment* los graus de calor es lo portamonedas.

¡Quantas mils personas passen 'ls estius en los terrats de Barcelona... y tan *frescos*!

Anéuho á entendre.

Quan lo termómetro pecuniari baixa, com més calor sentím, més *frescos* estém.

Quan no hi há un *clau*, á tot arréu s'estiuheja y sempre 's vá d'estiu.

Ja n'hi han que l'estiu no 'ls vé de nou, perque per ells sempre ho es y ván d'estiu tot l'any.

¡Qué 'n conéch!

Aquí 'n teniu un.

J. BARBANY,

La Garriga y Agost 1891.

Goigs á Santa Andola (1)

TORNADA

Santa Andola, Santa Andola,
Guardéumé a' estar tronat.

¡Oh celebrírrima Santa,
que al dolent feu tornar *sant*
y feu que 'l *sant*, moltes voltas
no tinga un crostó de pá.
Proteglume y amparéume
tinch por de morí de fam!
Santa Andola etc.

Vos diuhen pesseta y *pela*
algúns quilis, pró ré hi fá,
á la curta ó á la llarga
á pregarvos bè vindrán.
Per vos tothom parla en *plata*
y 'l riu de *La plata* hi há:
Santa Andola etc.

Lo vostre pare *sant Duño*,
vostre germá *sant Deu rals*,
germanas *dugas Pessetas*
y *perras* xicas y grans;
son los sants que mes estimo
molt mes que 'l *paper* del *Banch*
Santa Andola etc.

Desde la Ceca á la Meca
lo mon enter he rodat,
pero ni un moment tan sols
vos he pogut oblidar:
Vostra cara rodoneta...
¡Ay quina gràcia que 'm fá
Santa Andola etc.

En l'*infern* de ma butxaca
sense veurer lo sol may,
fora lo meu gust portarvos
mes ¡ay! vos no ho voleu pas.
Just vos pesco, desseguida
vos poséu á rodolar...
Santa Andola etc.

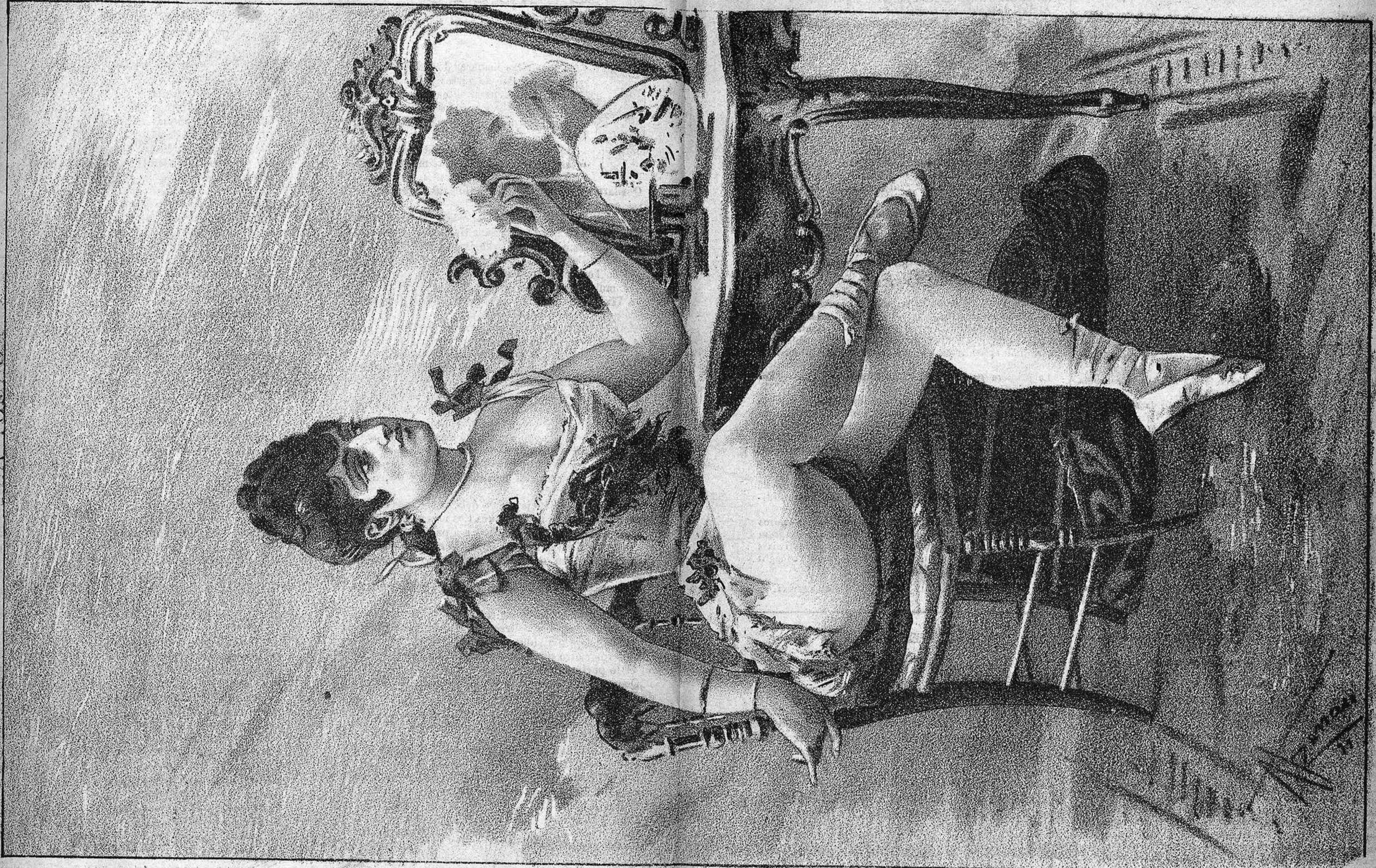
Vos *obriu* totas las portas,
vos *lliméu* totas las claus,
y *trenquéu* totas las reixas,
y feu *callá* 'ls diputats.
Compréu la pau y la guerra
la virtut, la fé, la... mar!..
Santa Andola etc.

Per vos trevallo dotze horas
per vos escrich disbarats,
y faig l'amor á un *mossa*
que moltes andolas val.
Per vos ¡cantaría un *ària*
si la sapigués cantar...
Santa Andola etc.

A. LLIMONER

(1) Premiats en lo 2 Certamen humorístich de «La Seba»

NOSTRE RETRATO

Es l' aplaudida artista equestre D.ª Adelina Samwell que tant s' ha sapigut guanyar las simpatías del públich. Uneix á la seva figura agraciada un mérit sobressalient en los treballs á l' «alta escuela,» en los que sembla que tingui 'ls caballs dotats d' inteligència.

NOVETATS

La companyia valenciana del Sr. Llorens ha sigut substituïda per la de sarzuela del Sr. Colomé, habentse lograt ab tal cambi veurers lo teatro sumament concorregut y ser los artistas molt aplaudits en la fins avuy única sarzuela executada *Los sobrinos del capitan Grant*.

Pera avuy s' anuncia la reproducció *De la terra al sol*, presentantla ab tot son degut aparato.

També está en estudi lo popular *Ki-ki-ri-ki*.

TIVOLI

Gracias á haberse verificat lo benefici de la primera tiple senyora Mariscal, s' ha lograt veurers lo cartell algo trasformat de lo que diariament era.

Una de las *novedats* que en dita nit se representá fou la antiga sarzuela *Pascual Bailón* que alcansá un *sucess*, gracias al acertat desempenyo que li donaren los artistas. La escena última fou frenéticament aplaudida y en ella la Sta. Mejía feu *gala* de ser una escelent can-canista.

Pera avuy está anunciat l' estreno de *Los Boquerones* ultimantse los ensaijos de *Ruede la Bola*.

També s' está ensejant la revista lírica *Correo Nacional* original de nostres amichs Srs. Busutil y Cotó, sarzuela que ha correget alguns teatros y que á pesar de las notables condicions que hi han vist sos empresaris respectius, lo favoritisme á las obras madrilenyas ha fet que al acabarse las temporadas, la obra quedés á la porta.

¿Fará lo mateix lo Sr. Cereceda? Allá veurém.

CATALUNYA

Dissapte s' estrená la sarzuela *El collar de perlas* que pertany de plé al género anomenat *bufo* y que durant molts anys popularisá lo célebre Arderius.

Los *xistes* que conté la nova obreta, son d' un color tan pujat que hasta en certs moments féren enrojir á la part masculina de la concurrència; n' obstant alguns d' ells fóren aplaudits.

La música resultá superior á la lletra y molt digna de son autor lo célebre mestre Auber, habent sigut instrumentada magistralment per lo Sr. Fernández Grajal.

L' éxit que en conjunt obtingué, no passá de regular, á causa, sens dupte, del desempenyo desastrós que li donaren los artistas. D' aqueixos deu descartarse á la contralt senyora Romero que á pesar de estar escrita sa *particella* pera tiple ne sortí ayrosíssima. La Sra. Gorriz se 'ns transformá en cantanta de café. Lo Sr. Romea ab la seva veu de sereno en-

ragollat semblava un xantre, ó sia un mestre de capella, y los demás artistas los acompañaren *dignament*.

Al final de la obra van ser cridats los autors que segóns digué lo Sr. Romea, ho son de la lletra los Srs. Nogués y Rebenga, y de la música los avans esmentats.

GAYARRE

Alternant ab *Ernani*, *Roberto y Africana*, s' ha cantat la preciosa ópera de Auber, *Fra-Diavolo*, que ha obtingut un desempenyo bastant acceptable en conjunt, sent justament aplaudits las Stas. Curieses y Fábregas y los senyors Blanch, Thos, Campins, Lluriá y Serazzi.

Nos havém permés tergiversar l' ordre acostumat per categorías, y ressenyarho tal com en l' éxit resultá.

Los coros y orquesta ajustats, denotant la esperta batuta del mestre Perez Cabrero. La secció coreogràfica també estigué acertada, sens dupte per no observarshi certas llibertats *mallorquinas*.

S' anuncia una funció á benefici del celebrat tenor Angioletti (Bachs), en que l' artista citat cantarà per primera vegada la inspirada ópera del desgraciat com eminent mestre Petrella, titulada: *Jone*.

L' hi desitjém profit y tanta gloria com obté sempre.

CALVO-VICO

La companyia coreogràfica anunciada s' estrená ab lo nou ball *Zulima* que servi pera acreditar al Sr. Tarrida de excellent coreògrafo, ja que á pesar dels poch elements ab que ha pogut contar, ha sabut treuren un partit notable, sentintse molt aplaudit en casi tots los ballables y al final del espectacle.

La primera *pareja* Miquellucci-Pamias en lo *paso á dos* també sigué agassatjada.

Las escullidas pessas catalanas que han precedit tots los dias al ball *Zulima*, han sigut també molt aplaudidas, observantshi la bona direcció dels Srs. Perelló y Millá.

A causa de una cayguda que sufri durant la funció del diumenje á la nit la primera baylarina Sta. Miquellucci; s' ha vist obligada la empresa á suspender las funcions fins á son restabliment. N' obstant estava anunciat pera avuy lo debut de la nova baylarina Srta. Barbisan y á causa de permaneixer lo teatro tancat creyém que s' haurá també diferit.

Vist lo *sino* que persegueix en aquest teatro, los maliciosos creuhen que lo de la *cayguda* haurá vingut á la empresa con *pedrada en ojo de boticario*. Celebrarém no resulti aixís.

Pera diumenje sabém que 's prepara l' espectacle conegut y aplaudidissim: *Los set pecats capitals*.

UN CÒMICH RETIRAT.

QUENTOS

Devant del jutje.

—¿Ja sab vosté perquè está prés?

—Si senyor: perquè vaig trobá un rellotje.

—Encara que fós aixís. Lo seu duenyo va publicar en lo diari que l' habia perdut. ¿Que no 'l llegeix vosté 'l diari?

—Cada día.

—¿Y no va llegi l' anunci?

—Si senyó; però com que vaig tení la *sort* de trobá 'l rellotje avans de qué 's perdés...

—¡Mosso! ¿Com es que m' aixugas lo plat ab lo teu mocador de mocá?

—No hi fá res: com que 'l mocador ja es brut...

EN LO BANY

—Aquest bany té tots los gustos.
—¡Quin peix! ¡Fugim tot seguit!
—No, dona; es lo teu marit.
—Sols serveix per dar-me sustos.

L' iglesia de Renedo (Valladolid) ha sigut presa del foch.

Unicament s' han salvat de la flama, la sagristia, la torre y las parets exteriors; es dir, sols s' ha salvat tot alló que no está destinat al culto. Los sants, altars, capellas,

confessionaris, urnas, llibres d' oficis, reliquias y tota mena d' ornaments sagrats, han quedat cendras.

Res: un voler de Deu.

D' un poble s' han escapat dos sòrts y muts (un y una), que 's feyan l' amor.

La policia 'ls ha agafat y al preguntalshi qué habían fet, no van tení paraula que contestá.

La banda municipal d' aquesta ciutat va marxár cap á Málaga 'l dijous passat.

Que 'ls hi probi á tots los músichs, y si volen esse aplaudits que toquin molts *malaguenyas*.

En un convent de Santiago de Galicia va haberse de presentá 'l jutje perque las monjas entreguessen al seu pare una noya que contra la voluntat d' ella tenían reclosa feya tres anys, no deixantla veure per ningú de la seva familia que 's presentés al convent.

Al principi las monjas se resistían á obehir á l' autoritat judicial, pero al últim tingueren d' accedir, y la noya va tornar als brassos del seu pare ab molt contentament d' una y altre, que 's mostraren molt agrehits al jutje.

Aquestas retencions forsosas en los convents ja pica en història escandalosa; y ja que las autoritats eclesiásticas hi fan los ulls grossos, las autoritats civils hi haurían de fé l' ulls *petits*, perque las detencions ilegals no las consent la lley constitucional ni las demás lleys del país.

¡Saben de quants toreros ferits ó contusos hi ha noticia de las corridas celebradas en diferents punts lo dia de la Mare de Deu? De quinze. Y aixó que la majoria dels toros van esse dolents. ¡Si arriban á esse *boñs*!

Alló del vapor italiá «Nord América», que després de haber obtingut lliure entrada en nostre port, se va veure plé de policia que va registrá 'l vapor ab la presència del cónsul italiá, que 'l barco estava voltat d' embarcacions ahont hi había carrabiners, que la guardia civil de caball vigilava 'l desembarch... no era per res, era per cuestió *sanitaria*, segons nos comunican de Madrit.

Es dir que, á la *cuenta*, los polissóns, carrabiners y guardias civils, eran metjes, sino que anirían disfressats perque 'ls malalts no recelessin.

Sort que 'ns ho han dit de Madrit, sinó encara estaríam preguntant á qué va venir tot aquell aparato bélich que ni en lo barco ni fora d' ell, ningú se sabia explicá.

Y ja que era per cuestió *sanitaria*, ¿de quina malaltia 's trac'ava? ¿Pot ser d' una *canguelitis*?

En vista de las exajeradas manifestacions, de que 'ls diaris donan compte aquestos días, dels francesos á favor de tot lo que es rús, esperém que al primer día un grupo d' aquells, abrigats ab un *rus* á pesar de la calor que sentím, anirá á demostrá las sevas simpatias devant de la drogueria del senyor Rus.

Ab tot dolor debém consignar aquí lo sentiment que 'ns ha causat la mort del nostre particular amich y conegut catalanista en Rossendo Arús y Arderiu, autor de varias obras dramáticas y escriptor que había colaborat en distints periódichs. Per sos bons sentiments y jovialitat de carácter s' había captat las simpatias de sos numerosos coneguts, que bé 's demostraren ab lo concurrísim acompañament que 'l diumenge passat duya 'l seu féretro al esser portat á l' última morada.

Participém del desconsol que per la seva pérdua sofreix la familia del amich, que en pau descansi.

S' ha establert en la Riera Alta, núm. 8, nostre amich lo reputat metje D. Francisco Pallás, que fins avuy había exercit lo càrrech de metje municipal de Manresa. Dit doctor es especialista per malalties venéreas, y te la consulta de 11 á 1 y además, pels pobres, de 3 á 4.

Un important periódich de Suissa, diu que varias sobe-ranas europeas fúman y las anomena.

Las reals fumadoras, son: L' emperatriu d' Austria, la de Russia, la reina Margarita d' Italia, la Regenta d' Espanya, la Natalia de Servia, la de Rumania, la Comtesa de París y la seva filla la reina de Portugal.

Com que son tantas, d' ensá que ho sé, sempre vaig ab lo cigarro encés, perque si may passés una d' ellas y per no portar mistos, me demanés foch... ¡Pum! Aquí vá.

Días passats los agents de l' autoritat váren detenir en aquesta ciutat á un boig que anava plé de creus. Al pëndrel va manifestar que era un príncep hereu.

Si ho es ó no ho es, ningú pot posarhi las mans al foch perque boigs fan bitllias y 'ls reys també pòden ferne.

A Huelva, algunas senyoras y senyoretas, han determinat anar al teatro sense aquestos sombreros de moda que no fan més que privá la vista dels espectadors.

No sols fan bé, sino que si 's fés un nou reglament de teatros, que 's tindria de fer ja que 'l d' avuy es del temps de María Castanya y s' haurían d' esborrar la major part de las sevas disposicions, fóra del cas que contingués un article sentant com á precepte la decisió de las senyoras d' Huelva.

A Mónaco s' ha prohibit la repetició de trescos ó pessas en los espectacles teatrals y las sortidas dels actors quan lo públich los demana ab los seus aplaudiments.

Lo que nosaltres dihém; si 's vol sentir una cosa més d' una vegada y 's vol veure més als artistas, que 's pagui un altra entrada al día següent.

Lo día 2 del mes entrant, en la villa de Granollers s' inaugurarà un nou teatro, instalat en lo Círcul de la Unió Liberal.

En ell hi actuará una companyia de sarzuela qual direcció está á càrrech del aplaudit tenor cómich D. Francisco Puig y del popular mestre compositor D. Albert Cotó.

Celebrarém que la nova Empresa tinga bon estreno de domicili.

Repichs

A Brusselas s' ha donat la patent d' invenció á una màquina per votá, per medi de l' electricitat. Es una especie de piano ab lo nom de un dels candidats á cada tecla, y tocantla, surt imprés lo nom y cau á l' urna.

Aquí no ho necessitem, perquè per un cantó n' hi ha molts que vótan com màquines; y per un altre, las papeletas surten á mils en las urnas, sense necessitat de tocá cap tecla, ni de votá.

Lo Sr. Furió, aquell tenoret que vá cantar en lo teatro Gayarre la ópera *Il Trovatore* ab una ovació de pitos, molts dias lo veyém passejarse per la Rambla, com un home.

Jo 'm pensava que anava á fer un llarch viatge, porque vaig llegir en un setmanari catalá, que 'l novell artista *aniria lluny...*

Quan menos, m' había cregut que se 'n anava á la Scala de Milan.

Peró vaja, veig que no 's mou casi bé de la escala de casa séva.

TEATRO DEL PAÍS

GRAN ESPECTACLE D' ACTUALITAT

1.º Sinfonía *Las agonías de nostra industria*, sobre motius del tractat de los Estats Units, tocada pel septimino ministerial.

2.º La farsa barcelonina ab varias sessions

LA CONJURA

original del Sr. Valls, y desempenyada per diferents *regiradors*, baix la direcció del célebre Sr. Tort.

3.º La exemplar y *delicada* ópera

LA FAVORITA

cantada per l' aplaudida y simpática artista Sra. Sanz, y en la que tant sobressurt l' acompanyament de bombo tocat per Mr. Matín, y tan de bon efecte hi fá la decoració del cementiri de Galicia.

4.º La pessa bilingüe

CRIEU PARES...

representada per l' *héroe de Calaf* y 'l seu fill; estrenantse la decoració del Noguera Pallaresa, y en la qual hi tartamudeja 'l concejal Roca y Idem.

5.º Centéssima representació del grandíós ball, degut al Sr. Zorrilla

L' Espanta moscas

en lo qual s' exhibirá per primera vegada, la decoració arribada d' Italia, representant lo *Nord América*.

6.º Acabará la funció ab la pantomima militar

UN MISTERI DE MAL SUCCÉS

en la que hi surten pagessos, polítichs, metjes, drapayres, bolsistas y altras menudencias.

A las deu (y no paga).

ENTRADA, un ull de la cara.

Advertencia.—La funció no se suspendrá encara que 'l director del septimino ministerial se trobi indisposat per haber menjat meló.

¡DONA!

Vaya que ja estich cansat
d' emportármén tanta mona,
¡no pogué trová una dona
es una calamitat!
Vaig ab una—¿Qué 'm voldría—
li pregunto desseguit,
y ella 'm contesta:—Mosquit
vagi á contarho á sa tía.—
Y aixó de la mida passa
tant que faré un desatino,
porque ja 'm fá perdre 'l tino
l' obtení tanta carbassa.
Y á veure, diguim: ¿per qué
cap dona me vol atendre?
francamente, no ho puch entendre
y crech que may ho entenderé.
Que fos distint dels demés,
tindria una explicació,
pró soch bastant guapetó
y tinch bastant de dinés.
Peró cá no hi ha manera
de pogué sortir del pas;
sols diuen que tinch lo nas
como una xocolatera.
Pro, que diantre, no es obstacle
perque no 'm pugui casá;
altres n' han pogut trová
ab molt pitxor tabernacle.
Pero ab tants de desenganys
¿sáben lo qu' are faré?
ja veurán, demanaré
una rica de cent anys;
y si per casualitat
ne puch conquistar alguna,
sense pensarmhi una engruna
m' hi caso demá passat.

J. MALLOL.

Telegramas

Sant Sebastián.—Hi ha una plaga de lladregots, que roban carteras. Per vigilar las sevas, los ministros que rodan per aquí fan uns ulls com unas taronjas.

Cá la Ciutat.—La nova divisió del Ajuntament es en conjurats y no conjurats. Aquells, que son los amichs de las inspeccions y delegacions, diuen que contan ab lo senyor Tort. Es natural que contin ab tot lo que es *tort*.

DRET.

Lisboa.—Los metjes que han practicat l' autopsia á la noya Sarah, morta en lo convent de Trinitarias, li han trobat en las vísceras una cantitat de bioxolat de potassa.

S' ha dictat auto de processament y de presó contra la germana (d' aquella *germandat*) anomenada Colecta.

Los periódichs católichs que deyan que aixó era una fábula; ténen rahó. La fábula 's titula: *Las hienas y la ovella*.

JUSTICIERO.

Ab lo foch que ha passat á una senyora á Guadalajara, totas s' haurán de provehir d' aquest aussili pera donar la senyal d' alarma.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA ESQUELA

D.ª Dos-quatre Vidal participa á V. lo próxim enllás de sa filla Total ab lo jove Manel Juanola tres tindrà lloch hu la parroquial iglesia de Sta. Ana lo dia 25 del més entrant.

M. EMULAP.

TRENCA-CAPS

MARTA U. MONRETOR

LA ROCA

Formar ab aquestas lletras lo titul de una celebrada parodia y el nom de son autor.

J. M. FELIU:

TERS DE SÍLABAS

.....
.....
.....

1.ª ratlla vertical y horizontal: diminutiu de dona; 2.ª Pseudónim que usa un autor catalá de varis dramas. 3.ª Ciutat de Catalunya.

UN Y CINCH.

PROBLEMA

Determinar dugas cantitats igualas que sumadas resultin 128 y restadas 34.

S. MAURI.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8—Població de Zamora.
- 7 8 1 7 6 6 2— » de Navarra.
- 1 2 3 4 2 8—Carrer de Barcelona.
- 3 6 2 1 2— » »
- 1 2 3 8—A Llagostera.
- 8 2 6—Condiment.
- 5 8—Bestia.
- 7—Vocal.
- 3 4—Apellido.
- 3 4 1—Tots ne tením.
- 3 2 6 2—En moltas casas.
- 3 6 2 1 8—En totas las »
- 3 2 6 6 2 8—Carrer de Barcelona.
- 3 4 8 1 5 6 2—Arma defensiva.
- 1 2 3 4 5 6 2 8—Carrer de Barcelona.

TAGAY.

GEROGLÍFICH

X
R O N
K K
V I I
L I
O
T I

J. CASADEVALL.

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada I.—Ca-mi-la.

» II.—Fa-mi-li-a.

Problema.— $72+3+3+3=81$
 $90-3-3-3=81$
 $3 \times 3 \times 3 \times 3=81$
 $2,187 : 3 : 3 : 3=81$

2,352

Fuga de consonants.—

Parlant de polvos un dia

Deya 'l calavera Ambrós;

—«Los polvos que més m' agradan

Son, noys, los polvos d' arrós.

Trenca-caps.—Una noya es per un rey.

Logogrifo numérich.—Tapiolas.

Geroglífich.—Suisa per suisos.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pta.
Cuba y Puerto Rico id.	3 „
Extranger id.	2'50 „
Número corrent.	0'10 „
„ atrassat.	0'20 „

NOTA—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, n.º 5.

LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lít. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barña.